

Justitiedepartementet
Enheten för domstols- och åklagarfrågor
Ju2022/01931

Remissvar över Domstolsverkets promemoria Nya bestämmelser för att avgöra brottmål i den tilltalades utevaro

Borås tingsrätt är i huvudsak positiv till de föreslagna bestämmelserna. Det är fördelaktigt om färre huvudförhandlingar i brottmål måste ställas in på grund av den tilltalades utevaro. Tingsrätten anser dock att en nackdel med förslaget är att bestämmelserna utformats på så vis att narkotikabrott av normalgraden inte omfattas av de allmänna förutsättningarna för avgörande i utevaro. Tingsrätten ställer sig vidare frågande till om en preliminär bedömning av utredningen i praktiken helt kan undvikas eftersom rätten enligt de föreslagna bestämmelserna ska pröva om det finns särskilda skäl mot att målet avgörs i den tilltalades utevaro. Tingsrätten konstaterar slutligen att förslaget innebär ett betydligt större utrymme att avgöra allvarlig brottslighet i den tilltalades utevaro än dagens regler, i bemärkelsen att bestämmelserna knyts till de åtalade brottens straffskala i stället för brottslighetens straffvärde. Utrymmet begränsas i förslaget genom att målet inte får avgöras i utevaro om det finns särskilda skäl mot det, vilket enligt promemorian exempelvis kan vara att den tilltalade riskerar ett mycket strängt straff. Tingsrätten anser att det möjligen kan vara önskvärt att i författningskommentaren ge viss ledning avseende hur stor förändring förslaget är avsett att åstadkomma i praktiken, dvs. hur mycket utrymmet att döma ut strängare straff faktiskt är tänkt att öka.

Tingsrätten är av uppfattningen att narkotikabrott hör till den typ av mängdbrottslighet som en utevaroreglering bör vara tillämplig på. I och med att straffmaximum för narkotikabrott är fängelse i tre år kommer brottet inte att omfattas av den föreslagna bestämmelsen i 46 kap. 15 a § rättegångsbalken. Det innebär en begränsning i jämförelse med gällande regler. Tingsrätten uppskattar att narkotikabrott är relativt vanligt förekommande i brottmål som enligt dagens regler kan avgöras i den tilltalades utevaro. Enligt

tingsrättens uppfattning bör det därför övervägas om förslaget ska utformas på så vis att det även fortsättningsvis finns möjlighet att avgöra narkotikabrott av normalgraden när den tilltalade uteblir från huvudförhandlingen. Tingsrätten har inte identifierat något annat brott av mängdbrottskaraktär som vid sidan av narkotikabrott påverkas på samma sätt av förslagets utformning.

Tingsrätten instämmer i att bedömningen av vilka mål som kan avgöras i utevaro kommer att bli mer enhetlig och förutsägbar genom att reglerna knyts till de åtalade brottens straffskala i stället för den aktuella brottslighetens straffvärde, vilket är positivt. Däremot ifrågasätter tingsrätten om det i praktiken är möjligt att helt undvika en preliminär bedömning av utredningen. Särskilda skäl mot att hålla huvudförhandling i utevaro kan enligt förslaget vara att den tilltalade behöver närvara därför att frågor behöver ställas om dennes skuld. I promemorian lyfts det också fram att det är viktigt att rätten gör en verklig prövning av frågan om målet kan avgöras i utevaro, dels för att undvika att förhandlingar ställs in i onödan, dels för att i görligaste mån undvika att huvudförhandlingen inte kan slutföras när den väl har inletts. Tingsrätten har inget att invända mot förslaget i sak men anser att det kan vara motsägelsefullt att i författningskommentaren ange att rätten inte längre behöver göra en preliminär bedömning av om utredningen kan anses vara tillräcklig för att ligga till grund för en fällande dom.

Slutligen noterar tingsrätten att förslaget innebär ett betydligt större utrymme att avgöra allvarlig brottslighet i den tilltalades utevaro än dagens regler, i bemärkelsen att bestämmelserna knyts till de åtalade brottens straffskala i stället för brottslighetens straffvärde. Det kan antas att det utrymmet till stor del sällan kommer att bli aktuellt i praktiken, eftersom den omständigheten att den tilltalade riskerar ett strängt straff kan utgöra ett starkt skäl mot att målet avgörs i dennes utevaro. Utrymmet blir än större om bestämmelserna skulle justeras för att även omfatta brottslighet med en straffskala som sträcker sig upp till fängelse i tre år så som narkotikabrott. Mot den bakgrunden kan det finnas ett intresse av att i författningskommentaren ge viss ledning kring hur bestämmelserna är tänkta att tillämpas då det är fråga om brottslighet av allvarligare slag.

I ärendet har lagmannen Peter Broberg, rådmannen Ylva Meyer och tingsfiskalen Siri Dunér, referent, deltagit.

Peter Broberg

Siri Dunér